

Elintarvikeketjun kiertotalouspäivä 10.3.2016

Tervetuloa!

Teija Kirkkala
Toiminnanjohtaja

Taustaa

- Satakunnassa sijaitsee yli 3700 maatilaa ja 201 elintarvikealan yritystä, jotka prosessoivat ruokaa vihanneksista, perunoista, sokerijuurikkaasta, viljellyistä sienistä, siipikarjasta sekä Säkylän Pyhäjärvestä ja Itämerestä saatavasta kalasta -> Sivuvirrat ja kiertotalous?
- Säkylän Pyhäjärven (154 km²) ekologista tilaa on seurattu pitkään ja sitä pidetään yhtenä Euroopan tutkituimmista järvistä. Järvi on merkittävä sekä alueellisesti että valtakunnallisesti – sen valuma-alueella ja itse järvessä on toteutettu lukuisia vesiensuojelutoimia, joilla haitallista kuormitusta on saatu vähenemään.

Tiesitkö, että vuonna
2011 koko maan

PUNAJUURISADOSTA

87%

kasvoi satakuntalaisessa
maaperässä.

PYHÄJÄRVI INNOVAATIO

Teollisuuden jalostamista
VIHANNEKSISTA
Satakunnassa tuotetaan jopa

3/4

Satakunnassa on
monipuolinen
LEIPÄKULTTUURI.

Perinteinen kakko,
rukiinen reikäleipä ja
erilaiset limput kuuluvat
leipiemme parhaimmiston.

SIIKA JA MUIKKU

ovat tunnettuja sata-
kuntalaisia. Kannattaa ottaa
hampaiisiinsa myös muut
vesiemme antimet:

**AHVEN, HAUKI
JA RAPU.**

Satakunnassa tuotetusta

MAIDOSTA
80%

jalostetaan maakunnan
omassa meijerissä.

Tiesitkö, että Satakunta
on vahvaa

LIHAN
TUOTANNON

aluetta. Maakunnan
broilereiden ja sikojen määrä
keikkaa maan kärkisijoilla.

Satakunnan alueella toimii
valtakunnallisesti arvioiden

6 OMAN
ALANSA KÄRKI-
YRITYSTÄ

sekä 170 pienempää
lähiruoan jalostajaa.

Tiesitkö, että lähes
kaikki kotimaiset viljellyt
HERKKUSIENET
kasvatetaan Satakunnassa.

Kohti vesiviisasta kiertotaloutta – case Pyhäjärvi

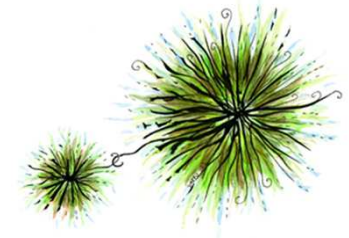
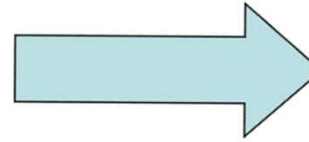
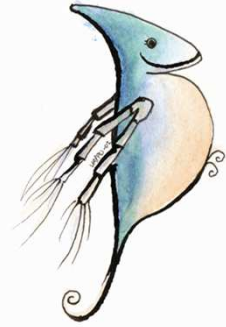
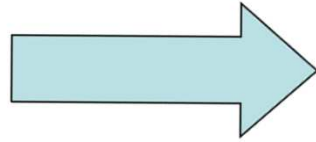
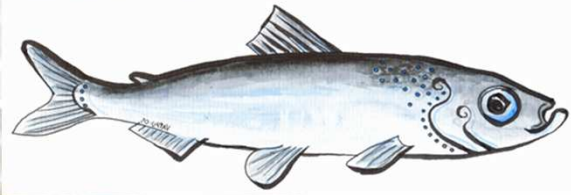
- Arvioidaan kiertotalouspotentiaalin toteuttamiskelpoisuuteen liittyviä tekijöitä alueella.
- Tunnistetaan ja analysoidaan sääntelyyn ja sen tulkintoihin sekä teknologiseen osaamiseen tai sen käyttöönottoon liittyviä esteitä tai muutostarpeita.
- Paikannetaan kokeiluluonteisten pilottihankkeiden mahdollisuuksia uusien käytäntöjen ja toimintatapojen testaamiseksi ja kehittämiseksi.
- Tutkimus toteutetaan vuorovaikutteisesti.
- Lisäksi arvioidaan tunnistettujen kiertotalouspotentiaalien ja siihen kytkeytyvien maankäytön muutosten vaikutusta Säskylän Pyhäjärven ekologiseen tilaan.

Yhteistyössä

- Suomen ympäristökeskus: hanke Kohti vesiviisasta kiertotaloutta, rahoittaja Nesslingin säätiö
- Kumppaneina:
  - Pyhäjärvi-instituutti
  - Future Earth Suomi
  - Suomen Ympäristötiedon Foorumi
  - Ravinnekierrätys, pilaantumisen torjunta ja muuttuva lannoitetalous (QUMARE) -hanke

Pyhäjärven hoitokalastus 1995-2015

Teija Kirkkala ja Anne-Mari Ventelä

PYHÄJÄRVEN SUOJELURAHASTO

TEOLLISUUS:

Apetit Suomi Oyj, Sucros Oy,
HKScan Finland Oy

KUNNAT

Eura,
Säkylä,
Pöytyä,
Oripää,
Loimaa,
Rauma

Pyhäjärven
suojaohjelma

YHDISTYKSET:

Pyhäjärven kalastusalue, Pyhäjärven
suojaoyhdistys ry., Lounais-Suomen
vesiensuojeluyhdistys ry.

Toimikaudet

I: 1995-1999

Pyhäjärven
rehevöitymiskehityk-
sen pysäyttäminen

II: 2000-2006

Pyhäjärven sisäisen
kuormituksen
vähentäminen

III: 2007-2013

Hyvän tilan
ylläpitäminen ja
turvaaminen

IV: 2014-2020:

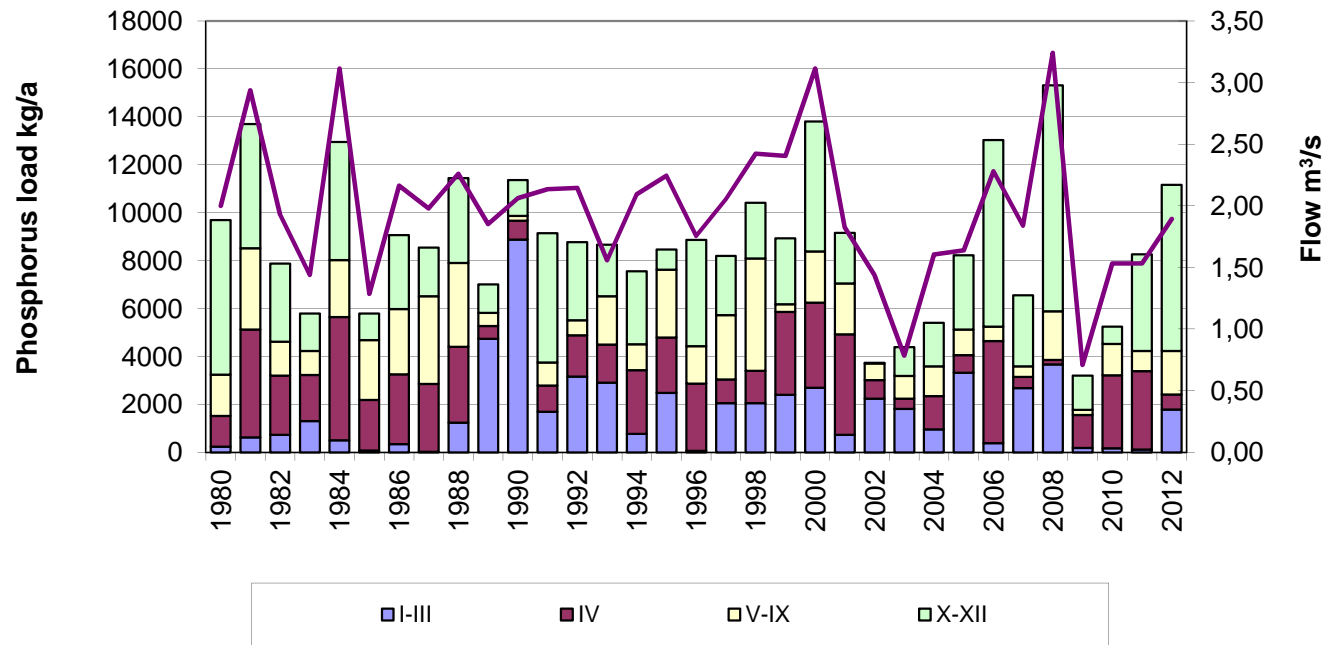
Pyhäjärven
käyttökelpoisuus on
erinomainen

Tavoitteet

YLÄNEENJOKI

Pyhäjärven suojeleluohjelma

1. Valuma-alueen kunnostus
2. Järven kunnostus, kalastus
3. Tiedotus
4. Koulutus
5. Tutkimus ja seuranta

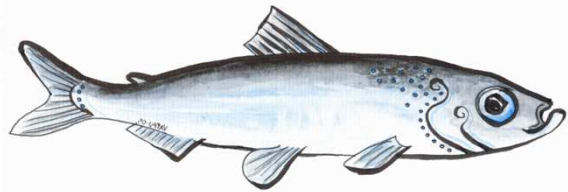

22 ammattikalastajaa järvellä
= Pyhäjärven ravintoketjun huippu!

Pyhäjärven hoitokalastus =

Kaupallinen muikun ja
siaan pyynti

+

Vähempiarvoisen kalan tuettu pyynti

- Kiiski
- Särki → **kaupallinen tuote**
- Kuore → **tuote kehitteillä**
- Pieni ahven

- Järven paleolimnologiset tutkimukset osoittavat että **siian ja muikun istutukset vaikuttivat heikentävästi Pyhäjärven vedenlaatuun** 1950-luvulta lähtien
- Tehokas muikun- ja siianpyynti lievensi haittoja ja toimi pitkään tehokkaana **hoitokalastuksena**
  - Yli 90 % muikkuvuosiluokasta poistettiin seuraavana talvena
- **Rehevöityminen** 1980-luvulta lähtien muutti kalastoa, tarve kalastaa myös ei-kaupallisia lajeja
- Suojeluohjelma ja Pyhäjärven kalastusalue aloittivat tuetun hoitokalastuksen vuonna 1995

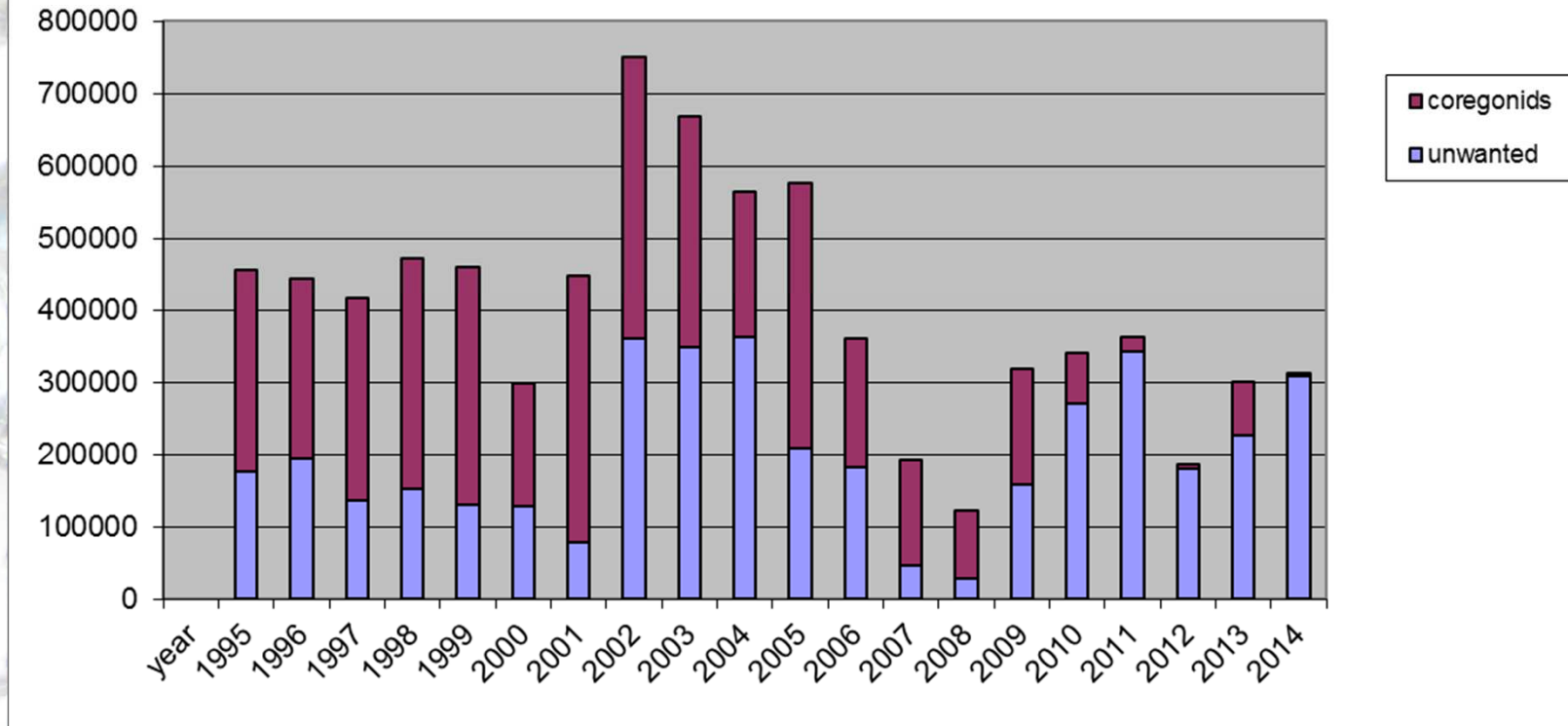
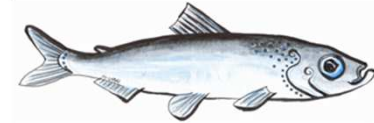

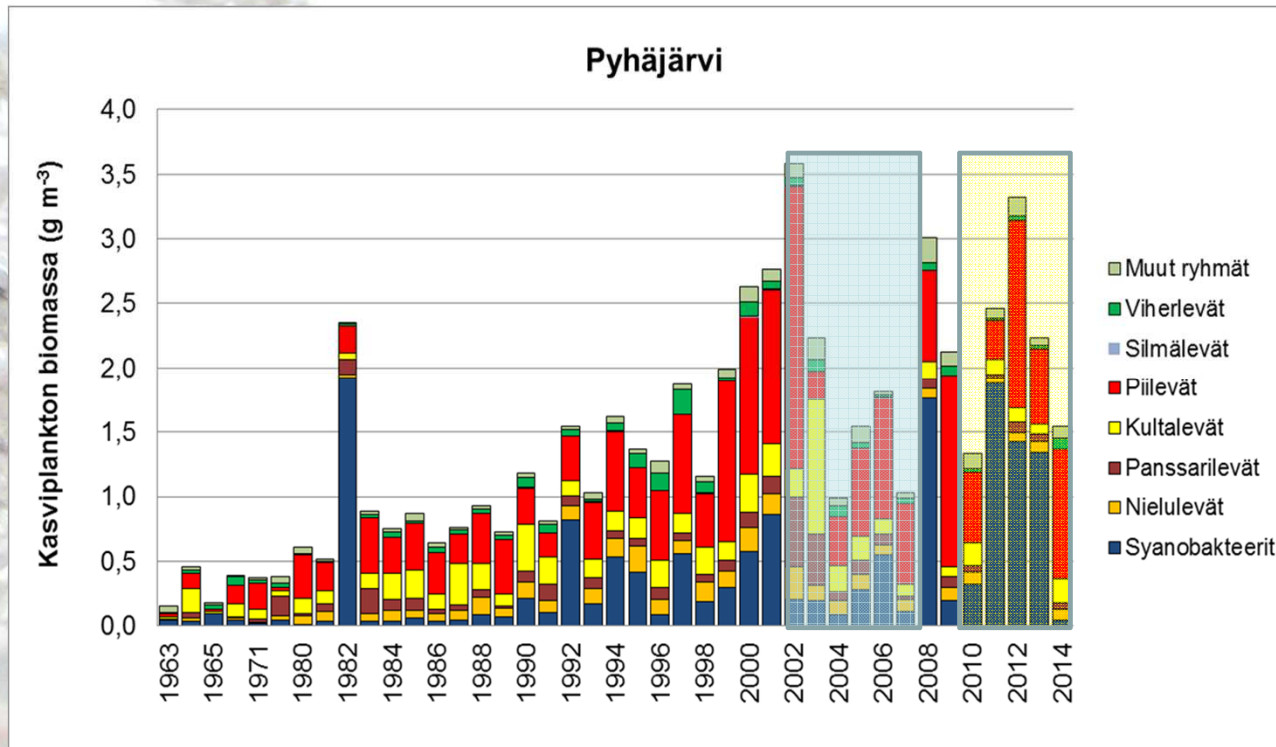

- Hoitokalastuksen teho on vaihdellut:
  - Eniten vaikuttavat **jääpeitteisen ajan pituus ja käytössä oleva rahoitus**
- Erityisesti EU:n osarahoittamat Pyhäjärven hoitokalastushankkeet (KOR ja EAKR) 2002-2007 vaikuttivat positiivisesti vedenlaatuun
- Vuosittainen hoitokalastus on vuosina 1995-2014 vaihdellut välillä 50 kg/ha (2002) ja 8 kg/ha (2008)

Biomanipulation, total catch 1995-2014

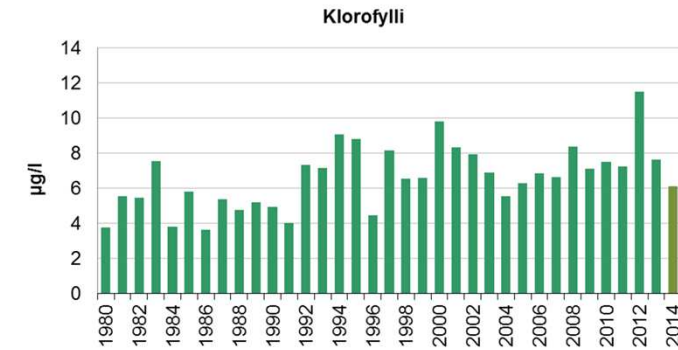
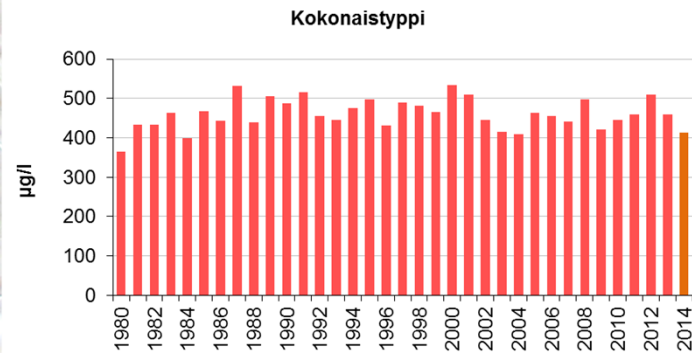
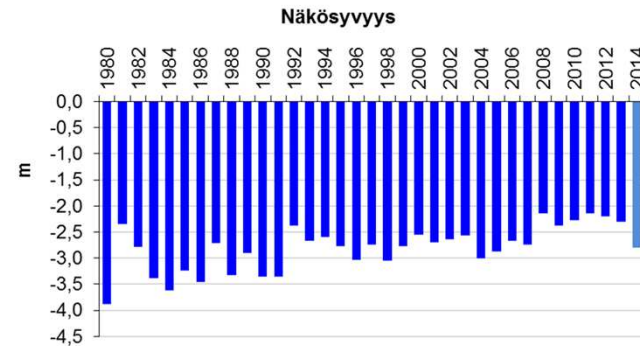
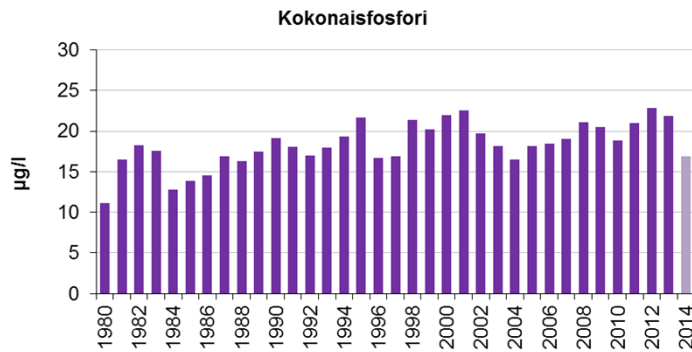

- 2003-2007 kasviplanktonin määrä merkittävästi alhaisempi kuin 1998-2002
- 2008 ei jäitä eikä rahaa + erittäin suuri ulkoinen kuormitus
→ vaikutus kasviplanktoniin
- 2009 paikallinen rahoitus
- 2010 valtion rahoitus, summa vaihdellut
- **Muutos hoitokalastuksen ajoituksessa, syysnuottoaus**

Ekologinen tila **HYVÄ** (mutta riskivesistö)

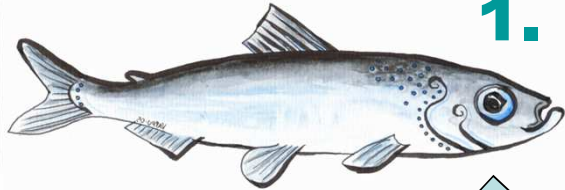
Vedenlaatu

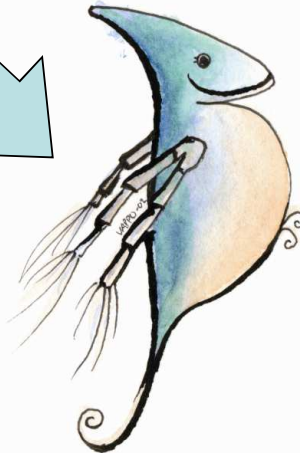
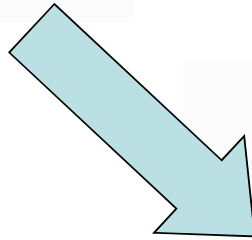
Miten Pyhäjärven hoitokalastus toimii?

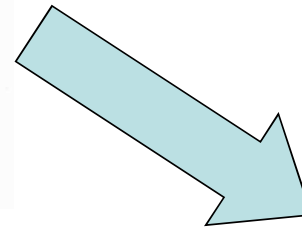
1. Ravintoketjun kautta

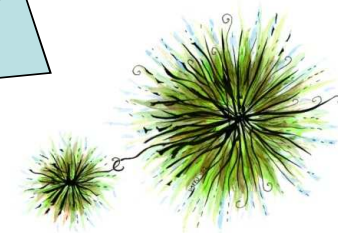
Paljon planktivorikaloja

Eläinplanktonin koko ja määrä pienenee

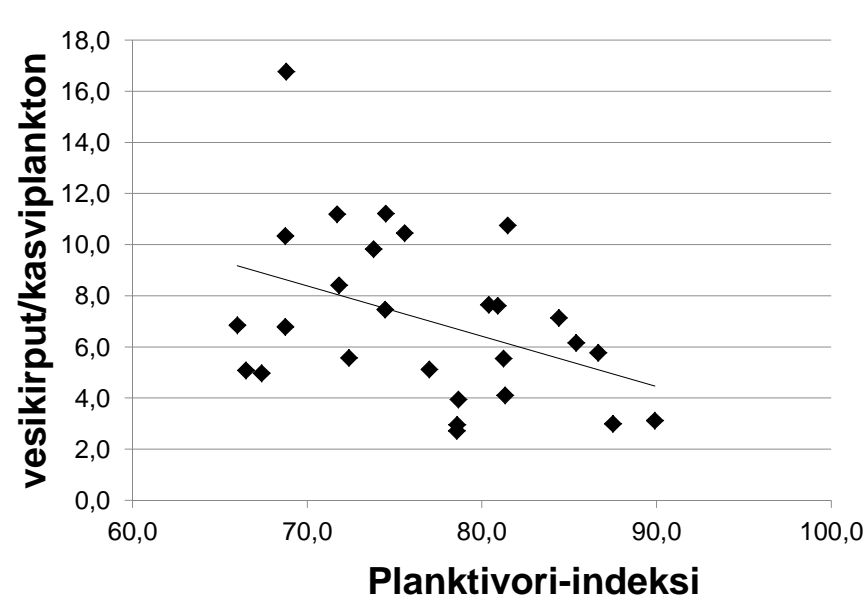

Kasviplanktonin määrä lisääntyy,
eläinplankton ei kontrolloi

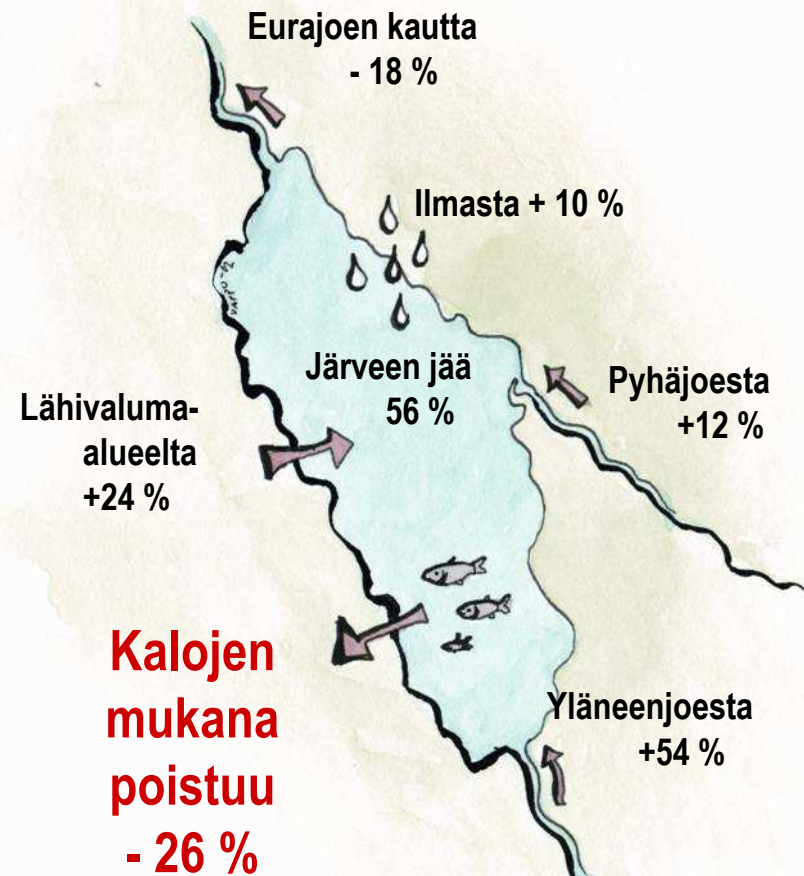
Isot vesikirput/kasviplankton vs. planktivori-indeksi

Osoittaa, että kasviplanktoniin kohdistuu alhaisin laidunnuspaine silloin kun planktivorien määrä on runsain.

2. Ravinteiden poiston kautta

- Kalojen mukana poistuu järvestä sinne jo kertynyttä fosforia
- Säkylän Pyhäjärvestä poistuu keskimäärin 26 % vuosittaisesta fosforikuormituksesta kalansaaliin mukana!

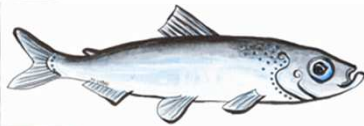

3. Resuspension kautta

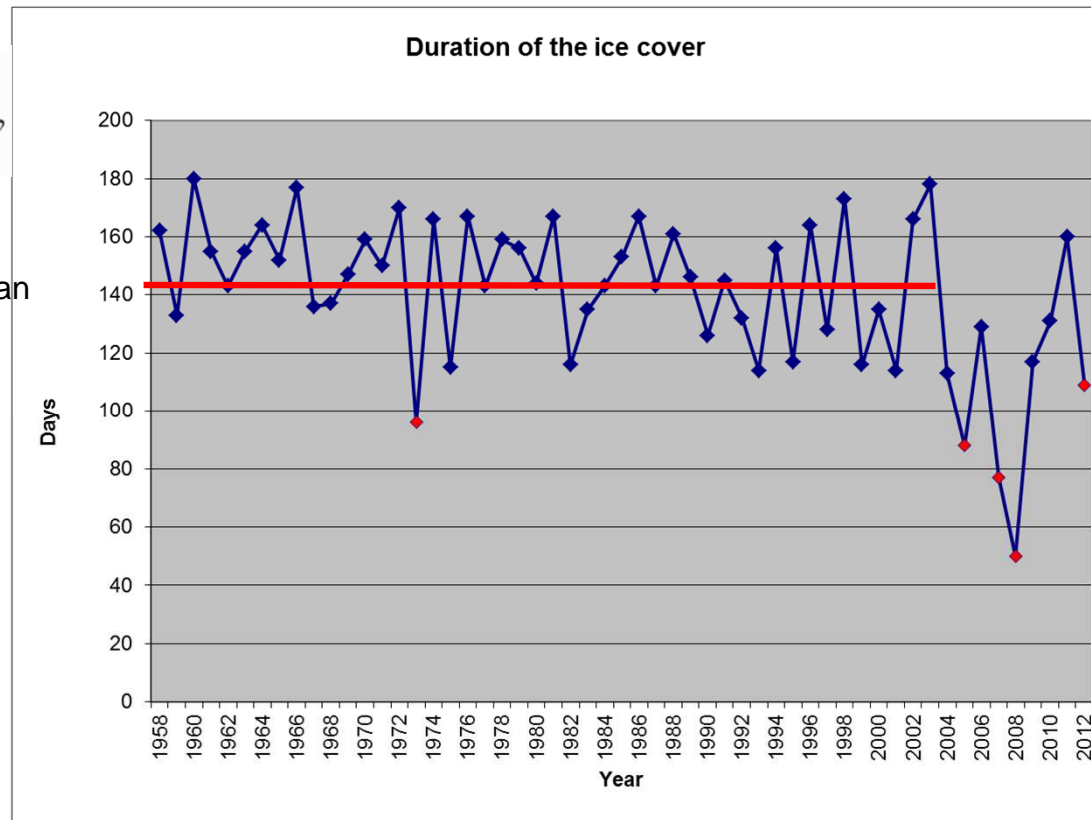

Haasteena ilmastonmuutos

mean

Ice-out has shifted to an earlier date and the duration of ice-cover is decreasing, quite dramatically so in the 2000s.

Järvikalaa NAM!

- Yli 20 vuotta tehdyn kehittämistyön tuloksena markkinoilla on nyt järvikalapihvi, joka on valmistettu Pyhäjärven kalasta.
- Yhteistyö: Apetit Ruoka Oy, Kolvaan Kala T:mi ja Pyhäjärvi-instituutti
- Satakunnan muiden järvien kalapotentiaali on selvityksen alla, samoin kalatalousinfra.
- Laatutestauksia myös muiden järvien kaloista.
- Lisäksi Biomeiler-kokeilu

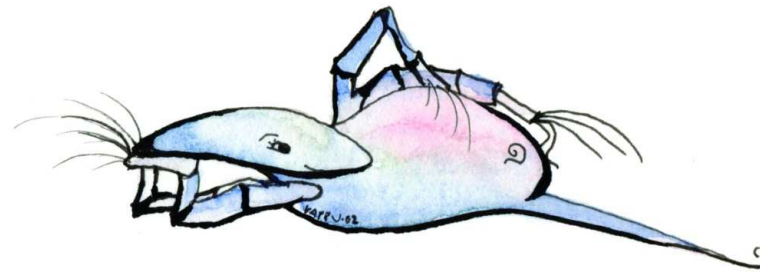

Johtopäätöksiä ja tulevaa

- Vaikka kuormitukseen on tehokkaasti puututtu, etenkin **ilmastonmuutos** saa aikaan sen, että ulkoinen ravinnekuormitus voi ajoittain olla liian suurta
  - Valuma-alueen vesiensuojelutoimien tehokkuus toistaiseksi sadannan ja kuormitusten armoilla
- **Hoitokalastus toimii myös muuttuvassa ilmastossa**
→ **HOITOKALASTUS JA SEN TARVE JATKUVAA**
- Muikun ja siian vähäinen määrä tukee hoitokalastusta
- Kaupallinen menekki särjelle on suuri askel eteenpäin.
- Kuoreen syyspyynti erittäin lupaava uusi avaus.
- Hoitokalastukseen tarvitaan kuitenkin edelleen tukirahoitusta.

Kiitos!

teija.kirkkala@pji.fi

